

AKTIVITETER FRA FAFO

[Tidligere seminarer](#)

Ny rapport om arbeidsinnvandring fra Øst-Europa til Norden. Fafo-forskerne Jon Horgen Friberg og Line Eldring er redaktører for en ny rapport om arbeidsinnvandring fra Øst-Europa til Norden.

Rapporten presenterer funnene fra et prosjekt finansiert av Nordisk Ministerråd. Studien har generert ny komparativ kunnskap om arbeidsvandringen fra de nye EU-landene til de nordiske landene, analyserer ulikheter i arbeids- og lønnsvilkår, samt bemanningsbransjenes rolle som formidlingskanal. (Fafo Østforum, 13.12.13) Last ned rapporten [Labour migrants from Central and Eastern Europe in the Nordic countries](#)

Norge: Invandrad arbeidskraft har sämre villkor på arbetsmarknaden. "Det är nutidens slaveri", skriver den svenske avisen Dagens Nyheter. Artikkelen handler om at utenlandsk arbeidskraft utsettes for sosial dumping på det norske arbeidsmarkedet. (Fafo Østforum / Dagens Nyheter, 16.12.13) [Les artikkelen](#)

Se også: [Polske arbeidere snytes for lønn, trues og jobber uten kontrakt](#) (NRK Østlandssendingen, 13.12.13)

NYHETSSAKER FRA VÅR NYHETSTJENESTE

ALLMENNGJØRING OG SOSIAL DUMPING

[Temaside om allmenngjøring](#)

NHO vil bruke EU for å overkjøre Høyesterett. Arbeidsgiverne gjør nå et nytt forsøk på å senke lønna til utenlandske verftsarbeidere. NHO sendte forrige uke enda et brev til EØS-overvåkingsorganet ESA, med følgende krav: Fjern de gode særnorske vilkårene for utsendte verftsarbeidere til Norge. ESA utelukker ikke en gransking av Høyesteretts avgjørelse. (Fri Fagbevegelse, 10.12.13) [Les mer](#) Se også: [Verftssaken til ESA](#) (NHO, 03.12.13) [NHOs brev til ESA](#) (NHO, 29.11.13)

Nye regler og tiltak mot sosial dumping fra nyttår

Grov arbeidsmiljøkriminalitet kan straffes med millionbøter. Fra årsskifte kan Arbeidstilsynet ilegge et kraftig overtredelsesgebyr ved brudd på arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven. (Byggeindustrien, 03.01.14) [Les mer](#)

Nye regler mot svart arbeid fra 2014. Serveringsbransjen, frisører, skjønnhetspleie, bilverksteder og bipleie er bransjer hvor det er mye svart arbeid. Fra nyttår får disse bransjene krav til listeføring. Hvis arbeidstakerne som fysisk er på jobb ikke stemmer overens med personallisten, får bedriften bøter og grundigere kontroll av virksomheten. (TV2, 29.12.13) [Les mer](#)

Ny lov gjør at du kan sjekke lønna til kollegene. Fire nye lover om diskriminering i arbeidsmiljøloven har til felles en ny regel om opplysningsplikt om lønn. LO mener de nye lovene er et skritt i riktig retning, mens NHO ikke er så glade for denne typen regler. (Oppland Arbeiderblad, 03.01.14) [Les mer](#)

Nyhetsaker om sosial dumping

Til felles kamp mot svart arbeid. NHO og Fellesforbundet i Telemark går nå sammen mot svart arbeid. Forbundene mener at lokalpolitikere må ta større ansvar i anbudsrunden og ikke bare se på pris for å hindre svart arbeid. Hvis ikke noe blir gjort vil fagfolkene i byggebransjen forsvinner, sier regiondirektøren i NHO, Nikolai Boye. (NRK Telemark, 27.12.13) [Les mer](#)

Kripas advarer: Slik tar kriminelle bander over Arbeids-Norge. Organiserte kriminelle miljøer får stadig større innpass i det norske samfunnet. I bransje etter bransje etablerer de selskaper som utkonkurrerer de seriøse selskapene ved å tilby tjenester som er langt billigere enn hva det er mulig å drive for legalt. Metodene er sosial dumping, utnyttning av ansatte og svart arbeid. De kriminelle miljøene kommer fra land i Øst-Europa og Asia, men også nordmenn står bak mye av den grove kriminaliteten. (Dagbladet, 22.12.13) [Les mer](#) Se flere artikler i Dagbladet: [Slik styrer de kriminelle bilpleie, frisører, renholds- og utelivsbransjen](#) (23.12.13) - [Nå må Høyre og FrP sette i gang tiltakene mot sosial dumping og svart arbeid](#) (23.12.13) [Norske tillitsvalgte og arbeidsgivere forteller om trusler, vold og menneskehandel](#) (30.12.13)

Ingen pakker mot sosial dumping under Ernas juletre. Statsminister Erna Solberg hadde ingen tiltak i forbindelse med håndhevingsdirektivet da hun stilt holdt sin første oppsummerende pressekonferanse som statsminister. I disse dager er det forhandlinger mellom EU-kommisjonen, EU-rådet og europaparlamentet om håndhevingsdirektivet. Hvis det ikke blir store endringer i den siste runden, kommer direktivet til å bety betydelige innskrenkninger i norske myndigheters mulighet til å motarbeide sosial dumping. (Fri Fagbevegelse, 17.12.13) [Les mer](#)

Varslere får pris etter å ha avdekket sosial dumping. I april 2013 varslet arbeidere om uverdige arbeidsforhold under byggingen av Coops nye lager på Gardermoen. For dette får nå to av arbeiderne prisen Stockmans Hammer. Prisen ble opprettet av Stiftelsen Byggfag i 2005. (Byggeindustrien, 23.12.13) [Les mer](#) Se også: [Får pris for Coop-varsling](#) (Fri Fagbevegelse, 02.01.14)

LO: Fortsatt behov for kamp mot sosial dumping. LO-leder Gerd Kristiansen sendte 19. desember brev til regjeringen om EUs forslag til håndhevingsdirektiv. brevet, som er stilet til statsrådene Vidar Helgesen og Robert Eriksson, understreker hun behovet for å stå opp for norske interesser og virkemidlene vi bruker for å stoppe sosial dumping. (LO, 20.12.13) [Les mer og last ned brevet](#) Se også: [EU-ministre skaper uro hos LO og europeisk fagbevegelse](#) (ABC Nyheter, 19.12.13)

Uklarheter om håndhevingsdirektivet. EUs ministerråd vedtok tidligere denne uka et kompromiss i forbindelse med det såkalte hånd-hevingsdirektivet. Bli forslaget EU-lov, kan det sette stopper for flere norske tiltak mot sosial dumping. Generalsekretær i Den europeiske faglige samorganisasjonen (DEFS), Bernadette Ségol, sier i en pressemelding «at dette kompromisset oppfyller ikke våre forventninger, våre krav er ikke blitt oppfylt.» (Fri Fagbevegelse, 12.12.13) [Les mer](#) Se også: [Uklart om håndhevingsdirektivet](#) (LO, 10.12.13) [Les bakgrunnsartikkel om direktivet](#) på arbeidslivet.no Les også: [Drama før EU-enighet om udstationering](#) (fagligt.eu) Pressemelding fra EU: [EU Member States reached a landmark agreement on Posting Directive](#) (09.12.13)

Krever oppreisning og beklagelse etter uttalelser om "slaveleir" og "sosial dumping". Eigil Stray Spetalen krever beklagelse og økonomisk oppreisning etter slaveleir-uttalelser fra Alf Helgeland i Arbeidstilsynet. Stray Spetalen saksøkte Helgeland for ærekrenkelser etter at han på en befaring kalte en byggeplass for slaveleir, og brukte uttrykk som "sosial dumping" om forholdene på byggeplassen hvor Stray Spetalen pusset opp et gammelt båtbyggeri. (NRK Sørlandet, 19.12.13) [Les mer](#) Se også: [Overingeniør saksøkt etter å ha kalt byggeplass for en moderne slaveleir](#) (NRK Sørlandet, 15.12.13)

Økokrim foreslo lovskjerping mot sosial dumping i 2010 – venter fortsatt på svar. Økokrim mener strafferammene for sosial dumping er for lave, og foreslo innstramminger i allmenngjøringsloven for tre år siden. Ennå har de ikke fått svar fra Arbeidsdepartementet. – Vi hadde gjerne sett at vi fikk en avklaring. Strafferammene har ikke fulgt den utviklingen vi har sett innenfor sosial dumping, sier Hans Tore Høviskeland, leder for miljøkrimavdelingen i Økokrim. (Byggeindustrien, 16.12.13) [Les mer](#)

Byggebransjen utnytter utlendingene. I bygg- og anleggsbransjen er det enkelt å slippe unna med svart arbeid og sosial dumping. Fellesforbundet ønsker en holdningsendring for å få bukt med problemene. Østlandsposten ble med Fellesforbundet i Larvik ut på aksjon for å få et innblikk i omfanget av sosial dumping og svart arbeid. (Østlandsposten, 13.12.13) [Les mer](#)

Transportbransjen

Leder: Aksepterer vi sosial dumping?

- Hvordan kan det ha seg at verdens rikeste land ser ut til å akseptere sosial dumping i transportnæringa? spør

TransportMagasinets redaktør Tormod Magelssen.

- I den siste tiden har vi sett flere bedrifter som går ut og forlanger at leverandørene deres sørger for å benytte kjøretøyer til transporten som har noe på norske vinterveier å gjøre. Slike bedrifter står det respekt av, skriver Magelssen. (TransportMagasinet, 03.01.14) [Les lederen](#)

- Utenlandske transportselskap tvinges til å endre taktikk. Det litauiske selskapet Girteka Logistics UAB undertegnet tidligere i år kjøpsavtale på rundt 500 lastebiler fra Volvo Trucks Baltikum og 25 av disse leveres nå til Thermomax Trondheim as. Regionsjef i NLF Nord- og Sør-Trøndelag, Roar Melum, mener leveransen av lastebilene er starten på en ny trend for utenlandske selskaper som vil få fotfeste i Norge. - De tvinges til å endre taktikk når norske grense- og kabotasjekontroller blir strengere, sier han. (tungt.no, 21.12.13) [Les mer](#)

Debatt: Tiltak for trygge trailere.

- Vi trenger flere tiltak for å forhindre at tunge kjøretøy utgjør en risiko i vintertrafikken, også sett i lys av

krevende konkurranse – og arbeidsvilkår i lastebilnæringa, skriver Kjell-Idar Juvik og Eirin Sund, stortingsrepresentanter (Ap), transport- og kommunikasjonskomiteen. De ønsker blant annet tiltak mot sosial dumping, solidaransvar og strengere kabotasjeregler. (iTromsø, 25.12.13) [Les mer](#)

Risavika-saken

Havnekonflikten som startet med en boikottaksjon i Risavika utenfor Stavanger, ble opptrappet med sympatistreiker i desember. Norsk Transportarbeiderforbund (NTF) har gått hardt ut både mot Oslo Havnevesen og Industri Energi. Utgangspunktet er at NTF frykter at utenlandske sjøfolk blir utnyttet og utsatt for sosial dumping. Nedenfor er noen av nyhetssakene om havnekonflikten.

Havnekonflikten trappes opp: Anklager NHO for streikebryteri.

Konfliktnivået i norske havner fortsetter å eskalere i kampen rundt havnearbeidernes fortrinnsrett på laste- og lossearbeid ved norske offentlige havner. Mens Transportarbeiderforbundet anklager arbeidsgiverne for å drive sosial dumping mener NHO og Bedriftsforbundet at fortrinnsretten til LO-forbundet står i veien for en effektiv og konkurransedyktig havnedrift her i landet. I november startet boikottaksjon i Risavika utenfor Stavanger, og fra 1. desember ble det sympatistreiker i ved havnene i Mosjøen og Tromsø. NHO mener at deres medlemmer fritt kan bruke egne ansatte eller leie inn andre, mens havnearbeiderne sympatistreiker. (E24, 16.12.13) [Les mer](#) Se også: [Striden om lossing og lasting i norske havner tilspisser seg](#) (Stavanger Aftenblad, 16.12.13)

Kommentar: Vi bestrider ikke avtaler, men usanne beskyldninger.

- Det er beskyldningene og etterlatt inntrykk i media om at våre medlemmer ved Risavika ikke er omfattet av tariffavtale eller at de bedriver sosial dumping som jeg har følt et meget sterkt behov for å tilbakevise, skriver Leif Sande, leder i Industri Energi. (Fri Fagbevegelse, 18.12.13) [Les mer](#) Se også: [Kommentar: - Industri Energi går fra tidligere inngåtte avtaler](#) (LO Media, 16.12.13) [Organisasjonsfrihet i havnene](#) (NHO Logistikk og Transport, 19.12.13)

Transportarbeiderforbundet går i strupen på Industri Energi. I et leserinnlegg i Klassekampen torsdag gikk Industri Energi-leder Leif Sande hardt ut mot Norsk

Transportarbeiderforbund (NTF) og kalte utspillene fra NTF for både nedverdiggende og uakseptable overfor Industri Energi sine egne medlemmer. - Vi har aldri hevdet at tariffavtalen til Industri Energi er sosial dumping, men våre avtaler har mekanismer som kan forhindre at de utenlandske sjøfolkene blir utnyttet og utsatt for sosial dumping. Det har ikke avtalene til Industri Energi, skriver Roger Hansen (bildet), forbundsleder i NTF i et svarinnlegg i Klassekampen. (Fri Fagbevegelse, 14.12.13) [Les mer](#) Se også: [NTF: - Klar for langvarig havnestreik](#) (Klassekampen, 12.12.13)

- Oslo Havn vil kvitte seg med de registrerte havnearbeidernes fortrinnsrett til lossing og lasting.

- Det er en skandale at et offentlig oppnevnt styre driver fagforeningsknusing. Dette sier 1. nestleder Lars M. Johnsen i NTF i en kommentar til et internt strateginotat Oslo Havn har utarbeidet om hvordan de skal kvitte seg med fortrinnsretten registrerte havnearbeidere har til lossing- og lasting. (NTF, 16.12.13) [Les mer](#)

ARBEIDSINNVANDRING

[Temaside om arbeidsinnvandring](#)

Eriksson vil trimme trygd som sendes ut av landet.

Regjeringen åpner for å prisjustere dagpenger, kontantstøtte og barnetrygd som sendes ut av landet. Hensikten er å hindre eksport av trygdeytelser. – I tillegg vil vi styrke kontrollen og sørge for at informasjonen flyter bedre mellom Skatteetaten, Arbeidstilsynet, politiet og Nav, sier arbeidsminister Robert Eriksson (Frp) til NTB. Han avviser at EØS-avtalen er til hinder for å trimme støtten slik at den matcher kostnadsnivået i landet hvor mottakeren bor. (E24 / NTB, 03.01.14) [Les mer](#) Se også: [Frp varsler «robuste» tiltak for å sikre de norske velferdsgodene](#) (VG, 03.01.14)

Frp slår alarm om nye dagpenge-tall blant arbeidsinnvandrere.

- Arbeidsinnvandrerne nå ligner dem som kom på 70-tallet. Etter å ha møtt velferdsstaten er det ikke lenger nok å sende penger hjem - de vil heller hente familien til gratis utdanning, gratis helsestell og rause velferdsordninger. Slik trykket øker nå, så er det bare et spørsmål om tid før systemet kollapser, sier innvandringspolitisk talsmann i Frp, Mazyar Keshvari. (VG, 03.01.14) [Les mer](#)

Få teknologikvinner blant arbeidsinnvandrere.

Kvinner utgjør en svært liten del av andelen arbeidsinnvandrere både innen IT-, olje- og gassbransjene og ellers i industrien. Det viser tall fra UDI over innvilgede førstegangs arbeidstillatelser til faglærte både i 2012 og 2013. (Teknisk Ukeblad, 29.12.13) [Les mer](#)

Erna vil ha flere arbeidsinnvandrere.

- Vi må gjøre Norge mer attraktivt for høyt utdannet arbeidskraft fra andre land, sier statsministeren til NTB. Hun ønsker å innføre et hurtigspor for behandling av søknader fra eksperter og spesialister fra land utenfor EU og EØS-området. I tillegg vil hun gi forhåndsgodkjente bedrifter rett til å omgå systemet og «snike i køen». I valgkampen gikk FrP inn for å stramme inn reglene for arbeidsinnvandring, men Solberg regner like fullt med gjennomslag. (Dagbladet / NTB, 26.12.13) [Les mer](#)

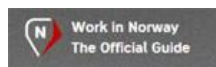
Nå kommer Sør-Europas arbeidsløse. Uoffisielle tall fra Statistisk sentralbyrå viser at arbeidsinnvandringen fra Sør-Europa nå øker. Fra november 2012 til november 2013 har arbeidsinnvandrere fra Hellas steget med 49 prosent. I antall ansatte tilsvarende det en økning på kun 300 personer. Spania har 39 prosents økning i forhold til i fjor, og det er nå over 3000 spanjoler som jobber i Norge. (NRK, 19.12.13) [Les mer](#)

Polske håndverkere på Askøy. Tilflyttede polakker utgjør nå den desidert største innvandringsgruppen på Askøy. De siste seks årene har nærmere 1.900 polakker meldt flytting til Askøy. Også Litauen og Latvia er land som eksporterer betydelige mengder håndverkere til land i Vest-Europa. (Askøyværingen, 28.12.13) [Les mer](#)

Færre mener arbeidsinnvandring bidrar positivt til norsk økonomi.

Undersøkelsen av holdninger til innvandrere og innvandring, som ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå i juli og august 2013, viser en nedgang på 5 prosentpoeng i andelen som sier seg helt eller nokså enige i påstanden "Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien". Oppslutningen om dette utsagnet er nå 66 prosent. (SSB, 19.12.13) [Les mer](#) Last ned SSB-rapporten: [Holdninger til innvandrere og innvandring 2013](#)

Lanserer workinnorway.no.

Nå lanseres fullversjonen av [workinnorway.no](#). Dermed kan både utenlandske virksomheter som ønsker å yte tjenester i Norge, og utenlandske arbeidstakere finne alt de trenger å vite på ett sted. Workinnorway.no er et samarbeid mellom Skatteetaten, UDI, Arbeidstilsynet, Politiet og NAV. (Arbeidstilsynet, 13.12.13) [Les mer](#) Se også: [Mange arbeidsinnvandrere møter problemer](#) (NAV, 13.12.13) [Polakker utnyttes](#) (Dagsavisen, 14.12.13)

ANDRE NYHETER

Bulgarene og rumenere får økte rettigheter i det europeiske arbeidsmarkedet. Romania og Bulgaria har vært EU-medlemmer siden 2007. Enkelte EU-land har hatt overgangsordninger med restriksjoner for borgere fra disse to landene. Det gjelder Østerrike, Belgia, Frankrike, Tyskland, Luxemburg, Malta, Spania, Nederland og Storbritannia. Restriksjonene ble opphevet ved nyttår. I Norge ble overgangsordningene opphevet for ett år siden. (Dagsavisen, 02.01.14) [Les mer](#)

Proteksjonisme fra Holden III.

Holdenutvalget er bekymret for hva den store arbeidsinnvandringen betyr for lønnsdannelsen. Utvalget mener det er viktig med ordninger for å motvirke sosial dumping og lavlønnskonkurransen. Dette er proteksjonisme, mener Marius Doksheim, fagsjef i Civita. (Minervanett, 31.12.13) [Les artikkelen](#)

Mange flere katolikker i Norge som følge av arbeidsinnvandringen. I løpet av det siste året har det blitt 19.000 flere katolikker i Norge. Økningen skyldes først og fremst arbeidsinnvandringen til Norge. Katolikkene med sine 121.000 medlemmer slår nå Human-Etisk Forbund med sine 84.300 medlemmer på landsbasis, og er den nest største tros- og livssynsorganisasjonen i Norge, ifølge SSB. (NRK Telemark, 03.01.14) [Les mer](#)

Leder: 20 år med EØS-avtalen. EØS-avtalen blir kritisert for at den åpner for fri og ukontrollert flyt av arbeidskraft, med sosial dumping som konsekvens. Utfordringen er at vår innenlandske kontroll er for svak, selv etter en rekke innstramminger og økt innsats. Så lenge det er mulig å jobbe uten å være registrert, vil det føre til sosial dumping og utfordringer som smitter til den lovlige delen av arbeidslivet, skriver Adresseavisen på lederplass (31.12.13) [Les lederen](#)

Storbritannia: David Cameron vil bremse innvandringen fra EU-land. Den britiske regjeringen vil sette tak på antall innvandrere, reservere visse yrker for briter og nekte fattige adgang til landet.

Blant tiltakene er et nytt krav om at bare mennesker fra land med en velstand tilsvarende minimum 75 prosent av britisk brutto nasjonalprodukt, kan få bosette seg permanent i Storbritannia. Et slikt krav er i strid med EU-traktaten som sikrer borgerne retten til å flytte og ta arbeid hvor som helst innen unionens yttergrenser. (NRK Verden, 15.12.13) [Les mer](#)

Nytt nummer av det nordiske nyhetsbrevet

EU&arbetsrätt. "Høyesterett eller Efta-domstolen. Åpen krangel om hvem som bestemmer". Dette er en av sakene i nyhetsbrev nr 4-2013 fra *EU&arbetsrätt* (Fafo Østforum, 20.12.13). Les sakene i [Nyhetsbrev Nr 4 2013](#) Se også: [Tidligere numre av nyhetsbrevet EU&arbetsrätt](#)

FLERE NYHETER finner du på [Fafo Østforums nettside](#)

[Nyhetsarkivet](#)

[Bakgrunn](#)
[Deltakere](#)
[Kontakt](#)

Fafo Østforum er en forskningsstøttet møteplass som gir oppdatert kunnskap om virkningene av EU/EØS-utvidelsene, arbeids- og bedriftsvandring, endringer i politikktutforming og innsikt i praktiske erfaringer. Gjennom seminarer og nettside er Fafo Østforum en kunnskapsleverandør på temaet. Forumet har i dag 18 deltakere - bedrifter, organisasjoner og offentlige instanser. Forumet er åpent for flere deltakere. Interesserte kan ta kontakt med Fafo Østforums prosjektleder [Line Eldring](#).

[FoU](#)
[Off dokumenter](#)
[Statistikk](#)
[Andre publ](#)
[Fafo Østforum publ](#)

På [nettsiden](#) finner du nyhetsklipp om EU-utvidelsen, informasjon om Fafo Østforums aktiviteter, derav program for kommende seminarer og foredragsfoiler fra tidligere seminarer. I Kunnskapsbasen finner du en rekke publikasjoner, se linker i venstre kolonne.

[Bestill nyhetsbrev](#)
[Avbestill](#)
[Nyhetsbrevarkiv](#)

Om nyhetsbrevet: Fafo Østforums elektroniske nyhetsbrev sendes ut jevnlig, og gir deg informasjon om Østforums seminarer, nye publikasjoner, samt tematisert utvalg av nyhetssaker fra vår nyhetstjeneste. Det er gratis å abonnere på nyhetsbrevet. Utskriftsvennlig pdf-versjon av nyhetsbrevene finner du i nyhetsbrevarkivet.

Kontakt:

Fafo, Postboks 2947 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Borggata 2b. [Google kart](#)
Tlf: (+ 47) 22 08 86 00. Fax: (+ 47) 22 08 87 00 www.fafo.no